

1.

Het was de koudste winter sinds jaren.

De jongen merkte het aan het puntje van zijn neus, dat voelde of het er elk moment losweg af kon vallen. Ook zijn vingertoppen raakten verdoofd. Toch vertikte hij het om handschoenen aan te trekken. Hij moest het brood tussen zijn vingers kunnen rollen om het te verkrumelen voor de vogels. Grote brokken konden ze niet opeten en ze zouden sterven van de honger. Dood door handschoenen. Stel je voor.

Het was kouder dan de jongen ooit had meegemaakt. Kouder ook dan de oude man ooit had meegemaakt en hij was werkelijk ontzettend oud. Zo oud, dat hij soms de tel kwijtraakte of vreemde dingen vertelde en lachte om iets wat er niet was. Toch herinnerde de oude man zich glashelder de verhalen over de koudste winter ooit. Hij had ze gehoord toen hij zelf nog een kind was.

‘Dat was eeuwen geleden,’ zei hij.

Omdat er maar één stoel in de kamer stond, was de jongen op het hoge bed geklommen. Hij liet zijn benen over de metalen rand bengelen en verbeeldde zich dat het zomer was. Als hij heel hard zijn best deed, kon hij de vogels bijna horen fluiten. Maar niet echt.

‘Het was toen vast niet zo koud als nu,’ zei de jongen.

De oude man antwoordde niet.

Ze zaten samen te zwijgen. Dat deden ze vaak wanneer de jongen op de kleine kamer kwam. De oude man zat dan onderuitgezakt in zijn stoel, als een kussen dat te vaak was opgeschud. Hij wreef zijn gekreukte handen over elkaar en grinnikte af en toe in zichzelf. Alsof hij net een goede mop had verteld. De jongen vond het fijn om niet veel te praten. Hij werd er rustig van.

Andere mensen wilden altijd wel wat weten. Vooral dingen waar ze geen zaken mee hadden. Hoe het was op school. Of hij al vriendjes had en wanneer hij er eindelijk eens een-tje mee naar huis zou nemen. Waar die scheur in zijn jas en die schram op zijn wang vandaan kwamen. En wat hij had uitgespookt die ene dag, net voor het begon te vriezen.

Vragen waarop de jongen geen antwoord had.

Stomme vragen.

De oude man stelde geen vragen.

Ze luisterden naar het tikken van de klok.

Tik tak.

Tik tak.

Toen de ogen van de oude man dichtvielen, wist de jongen dat het tijd was. Hij ging naar de keuken en kwam terug met koffie, kopjes en schoteltjes, melk en suiker. Geen koek, want de kruimels gingen tussen je kunstgebit zitten en voor je het wist, viel die hele handel uit je mond.

‘Misschien was het toen wel even koud,’ zei de oude man na de eerste slok. ‘Of nog kouder zelfs.’

De jongen keek naar buiten en twijfelde.

De oude man was vergeetachtig. Soms haalde hij het ene jaar en het andere dooreen. Of het ene kind en het andere. En bovendien kon hij net als alle oude mensen sterk overdrijven. Vooral wanneer hij het over uitzonderlijke temperaturen had, uitgestorven diersoorten of goede schoolrapporten.

2.

De jongen kon zich nog precies herinneren wanneer het was begonnen. De dag ervoor was mooi geweest, te mooi bijna. De lucht had naar paddenstoelen en natte aarde geroken en de bomen begonnen hun groen te ruilen voor herfstkleuren.

De jongen was naar de rivier gewandeld. Onderweg had hij Maura gezien. Zijn buurmeisje was twee jaar jonger dan hij. Pas acht, maar nu al een van de gemeenste kinderen op school. Ze had een appel opgeraapt en naar zijn hoofd gegooid. Zomaar. Omdat andere kinderen dat ook deden en niemand er wat van zei. Omdat het kon.

‘Pak aan, sukkel!’

Ze had hem niet geraakt. Ze raakten hem bijna nooit. De jongen was goed in het ontwijken van dingen.

Even verderop had hij een grote stok gevonden. Hij trok er lijnen en strepen mee in de rulle aarde en liet een spoor van geheimschrift achter. Of hij sloeg er late brandnetels mee aan rafels. Het maakte een prachtig geluid wanneer hij zijn stok er zo hard mogelijk tegenaan zwiepte.

Tsjak.

Tsjak.

Een harde, droge knak.

Het was nuttig werk. Brandnetels waren lelijk en prikten gemeen. De jongen hield er niet van, zelfs al kon de oude man er lekkere soep van maken. Maar dat kon je met prei ook, en die prikte niet.

Toen hij bij de oever van de rivier aankwam, had hij het zwanennest gezien. Een grote opgehoopte cirkel van bladeren en riet. De jongen zou nooit gemerkt hebben dat het een nest was, als er geen eieren in hadden gelegen. Het waren er zeven. De zwanen zelf waren nergens te bespeuren.

Zonder te weten waarom was de jongen langs het riet naar beneden geklauterd tot bij het nest. Traag waren zijn vingers over de eieren gegleden. Ze waren koud, kouder dan hij had verwacht. Hij had ze uit het nest getild en in zijn schoot gelegd.

Twee uur. Zo lang had hij in het klamme gras gezeten, met zijn handen op de eieren. Maar ze waren ijskoud gebleven.

Geen moment had de jongen erover nagedacht waarop hij zat te wachten. Misschien tot de zwanen terug zouden komen om hun nest op te eisen. Of tot hij beweging zou voelen onder zijn handen. Tot de kuikens zich door de schaal heen pikten en 'mama' tegen hem kwaakten. Maar er was niets gebeurd. Hij had de eieren teruggelegd en was opgestaan. Zijn benen voelden koud en stram. Alsof hij

even oud was als de oude man, die hem thuis zat op te wachten. Het was tijd voor koffie.

Toch was de jongen niet meteen vertrokken. Eerst had hij om zich heen gekeken – er was nog steeds niemand. Daarna had hij de eieren een voor een opgepakt en kapot gesmeten tegen de stam van een boom.

Krrrak.

Zes maal.

Het klonk hard en koud, en er kwam een vreselijke smurrie uit.

Zo voelde het dus om te gooien. Hij vond er niet veel aan.

Krrrak.

In het zevende ei zat een jong.

Het was lelijk en minder dan een vuist groot. Toch viel het de jongen zwaar om het dode jong niet mee te nemen naar huis. De drab die van de boomstam naar beneden liep stonk als de pest.

Die nacht was de temperatuur diep onder het vriespunt gezakt.

